Dövlətçilik tariximizin parlaq səhifəsi

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin qurulmasından 104 il keçir

Xalqımızın azadlıq və müstəqillik mübarizəsi tarixinə qızıl hərflərlə həkk olunmuş 1918-ci il mayın 28-i hər bir Azərbaycan vətəndaşının milli qürur hissi duyduğu, arzularının çiçək açdığı bir gündür. Əsrlərlə azadlıq və müstəqillik arzusu ilə yaşayan Azərbaycan xalqı ötən əsrin əvvəllərində bu işıqlı may günündə arzusuna qovuşdu. Müsəlman Şərqində ilk dəfə azad, demokratik, dünyəvi dəyərlərə söykənən müstəqil bir respublikanın yarandığı dünyaya bəyan edildi. Xalqımız 1918-ci il mayın 28-də çar Rusiyasının bir əsrdən artıq davam edən müstəmləkə əsarətindən azad oldu, Şərqin ilk demokratik respublikasının təməlini qoydu. Həmin gün Azərbaycan Milli Şurasının iclasında İstiqlal Bəyannaməsi qəbul edildi. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin qurulması XX əsrdə xalqımızın həyatında yeni bir mərhələ, tarixi hadisə oldu. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti xalqımızın siyasi şüur səviyyəsinin, intellektual və mədəni potensialının, yüksək istedad və qabiliyyətinin göstəricisi idi.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Avropanın demokratik dəyərləri ilə Şərq mədəniyyətinin xüsusiyyətlərini üzvi şəkildə birləşdirən yeni dövlət və cəmiyyət nümunəsi idi. Cəmi 23 ay fəaliyyət göstərməsinə baxmayaraq, ilk respublika dövründə həyata keçirilən tədbirlər müstəqil dövlətçiliyimizin əsaslarının yaradılması və gələcək inkişaf yolunun müəyyənləşdirilməsi baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb etdi. Demokratik hüquq və azadlıqların bərqərar olması, etnik və dini mənsubiyyətdən asılı olmayaraq bütün vətəndaşların bərabər hüquqlarının tanınması, hətta bir çox Avropa ölkəsindən daha əvvəl qadınlara seçki hüququnun verilməsi, Azərbaycan dilinin dövlət dili elan edilməsi, təhsil və mədəniyyətin inkişafına xüsusi diqqət göstərilməsi, nizami milli ordunun, təhlükəsizlik strukturlarının qurulması və sair işlər Xalq Cümhuriyyəti hökumətinin yürütdüyü siyasətin miqyasını, mahiyyət və mənasını əyani şəkildə səciyyələndirir.

Azərbaycan Demokratik Respublikası bütün Şərqdə, islam və türk dünyasında ilk demokratik respublika oldu. XIX əsrin əvvəllərində itirilmiş milli dövlətçiliyin bərpası faktı millətin taleyində mühüm hadisə kimi təqdirəlayiq idi. Milli dövlətçiliyin bərpası kimi yaradılmış ADR qısa vaxtda öz parlamenti, hökuməti, ordusu və pul vahidi olan demokratik respublikaya çevrildi. Tarixi faktlar da təsdiqləyir ki, Azərbaycan Demokratik Respublikası bu dövrdə yaranmış milli respublikalar içərisində ən demokratik dövlət idi. Azərbaycanda yaşayan bütün xalqlar və bütün siyasi partiyalar parlamentdə təmsil olunurdu. Digər tərəfdən ADR ənənəvi tarixi ərazilərimizə sahib durmuşdu. Eyni zamanda milli sərvətlər xalqımızın mənafeyinə uyğun istifadə edilirdi.

ADR-in müstəqilliyinin elan olunmasından 23 ay sonra - 1920-ci ilin aprelində xarici təcavüz nəticəsində beynəlxalq münasibətlərə və beynəlxalq hüquqazidd olaraq dünya ölkələri tərəfindən tanınmış suveren dövlət - Azərbaycan Demokratik Respublikası zorla, silah gücünə devrildi. Buna baxmayaraq, Şərqdə ilk müstəqil müsəlman dövlətinin yaradılması xalqımızın yaddaşına əbədi həkk oldu.

Azərbaycan ikinci dəfə müstəqillik qazanandan sonra dövlətçiliyimizin mövcudluğu təhlükələrlə üzləşmişdi.

1993-cü ilin may-iyun aylarında hökumət böhranının son dərəcə kəskinləşməsi ilə ölkədə vətəndaş müharibəsinin baş verməsi və müstəqilliyin itirilməsi təhlükəsi yarananda xalqın çağırışı ilə ümummilli lider Heydər Əliyev ikinci dəfə hakimiyyətə gəldi və Azərbaycan müstəqilliyini qorudu. Müasir müstəqil Azərbaycan dövlətinin qurucusu kimi milli dövlətçiliyimizin ideya əsasını məhz Heydər Əliyev yaradıb. Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin 1993-cü ilin yayında tarixi xilaskarlıq missiyasının öz üzərinə götürməsi və bu missiyanı müdrikliklə reallaşdırması müstəqillik tariximizin şanlı səhifələrindən birini təşkil edir. Bir tərəfdən ölkə daxilində ictimai-siyasi sabitliyin böhran halına çatması, bir tərəfdən erməni hərbi təcavüzünün genişlənməsi, digər tərəfdən də Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün qarantı olacaq milli ordu daxilində özbaşınalıq və parçalanmalar və digər məqamlar müstəqil dövlət quruculuğunu, ən başlıcası, müstəqilliyin özünün qorunmasını çox ciddi çətinliklər qarşısında qoymuşdu. Belə bir mürəkkəb şəraitdə böyük siyasi xadim, müdrik dövlət rəhbəri yorulmaz və səmərəli fəaliyyəti ilə ölkəni bu vəziyyətdən çıxardı və Azərbaycanın müstəqilliyini dönməz və əbədi etdi. Məhz bu böyük şəxsiyyət təhlükələri bir-birinin ardınca dəf edərək dövlət müstəqilliyimizin qorunub saxlanılması, möhkəmləndirilməsi üçün misilsiz işlər gördü.

Ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin müəyyənləşdirdiyi strateji inkişaf kursunun uğurları müstəqil Azərbaycanın dövlətçilik tarixində yeni mərhələnin əsasını qoymuşdur. Hazırda Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin böyük əzm və qətiyyətlə davam etdirdiyi bu sosial-iqtisadi siyasət strategiyası gündəlik həyatımızda yeni-yeni nailiyyətlərə yol açır. Cənab İlham Əliyev imzaladığı məqsədyönlü fərman və sərəncamlarla, qəbul etdiyi müdrik qərarlarla, habelə reallığa söykənən adekvat addımları ilə ölkəmizin dinamik yüksəlişini təmin etmiş, yeni dövrün tələbi kimi qarşıda duran prioritet vəzifələri düzgün müəyyənləşdirmiş, həyata keçirdiyi islahatlarla inkişaf mexanizminin daha da çevikliyinə, işləkliyinə nail olmuşdur. Bunun nəticəsi kimi müstəqil Azərbaycan iqtisadi cəhətdən günbəgün möhkəmlənir, qüdrətlənir, sosial-iqtisadi yüksəliş, ilk növbədə, insanların gündəlik həyatında özünü qabarıq büruzə verir. Böyük sürətlə gerçəkləşdirilən sosial-iqtisadi siyasətin məqsədyönlülüyü, ardıcıllığı, eləcə də milli mənafeləri özündə əks etdirməsi hər bir azərbaycanlıda qürur hissi doğuraraq Azərbaycanın parlaq gələcəyinə və bununla da müstəqilliyimizin əbədiliyinə əminliyi daha da artırır.

Möhtərəm Prezidentimizin bütün fəaliyyəti Azərbaycanın dünya birliyinə inteqrasiyasına, ölkəmizin mövqelərinin daha da möhkəmləndirilməsinə, əhalinin həyat səviyyəsinin yüksəlməsinə, Ordunun qüdrətlənməsinə, yeni iş yerlərinin açılmasına istiqamətlənib. Azərbaycan Prezidenti öz məntiqli diplomatik fəaliyyəti ilə Avropa inteqrasiyasına öz sadiqliyini nümayiş etdirir, münaqişələrin beynəlxalq hüququn norma və prinsipləri əsasında həllini yeganə variant hesab etməklə sülh tərəfdarı olduğunu bəyan edir. Ölkəmiz dünyanın super dövlətləri ABŞ və Rusiya ilə, eləcə də Avropa İttifaqı və regiondakı qonşu dövlətlərlə, həmçinin MDB üzrə tərəfdaşlarla qarşılıqlı şəkildə tamamlanan əlaqələrini möhkəmləndirməkdə davam edir.

Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin maddi-texniki bazasının yeniləşdirilməsi, hərbçilərin döyüş əhvali-ruhiyyəsinin yüksəldilməsi, etibarlı hərbi sənaye kompleksinin yaradılmasına böyük önəm verilir. 44 günlük Vətən müharibəsində qələbəmiz də sübut edir ki, bu gün Cənubi Qafqazda ən güclü, ən qüdrətli ordu Azərbaycandadır.

Müstəqillik hər birimiz üçün milli-mənəvi sərvətdir. Bu sərvəti qoruyub saxlamaq, gələcək nəsillərə ötürmək vətəndaşlıq borcumuzdur. Möhtərəm Prezidentimiz bununla əlaqədar demişdir: *"Bu gün Azərbaycan dinamik inkişaf edən, öz ehtiyaclarını özü ödəyən müasir ölkədir. Bizim siyasətimiz çox açıqdır, aydındır. Güclü iqtisadi təməl üzərində müasir siyasi sistemin formalaşdırılması, dövlətçiliyin əsaslarının möhkəmləndirilməsi, azərbaycançılıq ideologiyasının gücləndirilməsi məsələləri bizim üçün prioritet məsələdir... Biz müstəqilliyi bərpa etmişik, qoruyub saxlaya bilmişik. Bu gün müstəqilliyi möhkəmləndiririk. Müstəqillik bizim üçün ən böyük sərvətdir, ən böyük nemətdir, ən böyük dəyərdir"*.

Mətanət PİRQULİYEVA,
SDU nəzdində Sumqayıt Dövlət Texniki Kollecinin direktoru.